

Příprava na vyučovací jednotku českého jazyka

vypracovala Sára Koubská, 4. ročník, Učitelství pro první stupeň ZŠ, PS

Název příběhu: Příběh čtvrtý, O malé bublince

Vyučovaný předmět: Český jazyk

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Téma hodiny: významy přídavných jmen

Třída: 4. třída

Cíle hodiny:

- Žák dokáže vyhledat přídavná jména v básni a vymyslet další se synonymním významem.
- Žák se procvičí v analýze významu slov a využije je v kontextu.
- Žák umí zdůvodnit své sebehodnocení.

Metody práce: slovní metody: diskuze, brainstorming, práce s textem

Formy práce: hromadná a individuální

Základní gramotnost: čtenářská a pisatelská

Problém komunikační: nejasné, nepochopené instrukce, nerovnoměrná aktivita mezi žáky, problémy při reflexi

Problém literární: přílišná obtížnost pro žáky - plápolající apod. (rozvoj slovní zásoby), problém s interpretací textu

Klíčová kompetence:

- Kompetence řešení problémů - doplňování prasklých bublin
- Kompetence komunikativní - vyjadřování k básni, naslouchání ostatním
- Kompetence sociální a personální - spolupráce, vzájemný respekt
- Kompetence pracovní - žáci soustředěně pracují ve vymezeném čase

Průřezové téma: wellbeing, práce se strachem

Pomůcky: Kniha *Zachumlej se, pohádka začíná*, bublifuk, pracovní cvičení

čas	aktivita	poznámky
3 min	<p>Evokace S dětmi si sedneme do kruhu na koberec, kde je v šátku schované téma hodiny (bublifuk). Společně ho s dětmi zkusíme podle hmatu poznat. Další nápověda bude krátká básnička:</p> <p>“Létám vzhůru, do vzduchu stoupám, lehce a vesele se ve vzduchu houpám. Moc dlouho nevydržím a zmizím v mžiku oka! Abys mě vyfoukla, musíš dýchat zhluboka. Co jsem?”</p> <p>Žáci přijdou na to, že dnešním tématem budou bubliny. Odhalíme překvapení (bublifuk - pár bublin vyfoukneme, slíbíme si, že o přestávce budeme foukat víc) a ukážeme dětem příběh, který bude vyprávět o bublince.</p>	Úvod by nebylo dobré uspěchat, není ale vhodné moc ho natahovat. Možná bych vynechala “šátkové překvapení”.
7 min	<p>Otázky před čtením - Jaký bude příběh? Ve skupině děti generují přídavná jména, kterým popisují příběh, který uslyšíme. Dětem můžeme říct, že se dnes budeme věnovat popisování věcí - přídavným jménům. Zapisujeme jejich nápady na velký papír/tabuli.</p> <p>Jaký bude příběh? Jaký bude hlavní hrdina příběhu? Jaká bude Bublinka? Jakými dalšími přídavnými jmény ji dokážeme popsat? Jaký zvrát v příběhu nastane? Či pomoc bude moct Bublinka využít, pokud nastane problém? Který zvrát bude v příběhu nejvíce napínavý?... apod.</p> <p>Ptáme se dětí, jestli dokážou generovat otázku podobným způsobem - start otázky musí začínat na Jaký, Který nebo Či.</p>	Zde je dobré děti motivovat. Navrhovala bych, aby děti samy vymýšlely otázky a vzájemně si na ně odpovídaly. K tomu by jim mohly pomoci kartičky napsat začátky vět: Jaký, Který a Či.
10-15 min	<p>Společné čtení Žáci naslouchají příběhu. Pokud se čtení protahuje, trochu jej zkrátíme. Příběh čteme až po stranu 38, zastavíme se před čtením samotného složeného lístku. Ten děti dostanou k další práci.</p>	Bublincinu básničku jsem lehce upravila - přidala jsem více přídavných jmen. Lze obměnit dle potřeby.
10 min	<p>Práce s básničkou Žáci se přesunou do lavic a každý dostane svůj vlastní lísteček s básničkou, která bublinka poslala holčičce. Lístek může (ale nemusí) být krásně složen, tak jako v příběhu. Společně si můžeme báseň přečíst, pak pracuje každý sám. Můžeme se zeptat na významy jednotlivých slov:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Víte, co znamená spanilá? Co znamená plápolající?... apod. <p>Žáci zakroužkují přídavná jména v básničce. Společně si práci zkontrolujeme. Můžeme básničku zapsat na tabuli - aby</p>	Zde se čas může prodloužit - můžeme se přeptat na zadání, jak mu rozumí... jak rozumí i jednotlivým slovům atp. Pokud zbyde čas můžeme si povídat i o básni, rýmech... případně i složit básničku vlastní.

	děti na další práci měly báseň před sebou.	
10 min	<p>Praskání bublin Dětem rozdáme řady bublin. Děti vyplní cvičení. Společně si je pak zkontrolujeme. V návaznosti na toto cvičení dětem rozdáme poslední úkol. (Tento úkol by jim měl pomoci vymýšlet přídatná jména podobného významu.) Pokud zbyde čas, děti mohou vymyslet svoji vlastní řadu.</p> <p>Doplňování prasklých bublin Žáci samostatně doplní báseň o přídatná jména podobného významu, která původně v básni byla. Žáci si to mohou kontrolovat podle básni na tabuli - nebo podle předchozího cvičení. Také mohou čerpat inspiraci z předchozího cvičení.</p>	Myslím si, že program této hodiny je hodně nabitý. Rozhodně není od věci vynechat doplňování prasklých bublin do další vyučovací hodiny.
5 min	<p>Dokončení příběhu Dočteme si zbytek příběhu. Je to poměrně krátká část.</p>	Pokud zbyde čas, příběh dočteme. Můžeme si ho nechat do další hodiny.
5 min	<p>Reflexe Žáci předvedou na prstech, kolik bublinek by si dali za dnešní práci - 10 = nejlépe, dařilo se mi, 1= nejhůře, nedařilo se mi. Sebehodnocení by žáci měli komentovat. Proč se hodnotím, tak jak se hodnotím.</p>	Myslím, že by bylo vhodné si reflexi udělat tuto hodinu - nenechávat ji až na tu následující.

1. ÚKOL

Přečti si básničku, kterou holčičce poslala Bublinka. Najdi a uzavři do bublin všechna přídatná jména, která v básni najdeš.

Jsem u tebe, *malá, krásná* vílo,
vím, co se ti v *temné* noci snilo,
pohladím tvou *milou* tvář,
ochrání tě *tvaje vnitřní* zář.
Své *silné* světlo a své *dobré* srdíčko,
chraň si a opatruj,
spanilá holčičko.
Jak *plápolající* pochodeň bude putovat,
upřímnou lásku bude předávat
a na světě se budou všichni radovat.

2. ÚKOL

Tyto bubliny v sobě nesou slova, která mají podobný význam. Praskni v řadě vždy jednu bublinu, která do řady nepatří. Zdůvodni své rozhodnutí na řádky vpravo.
Do prázdné bubliny vymysli slovo, které by do řady mohlo patřit.

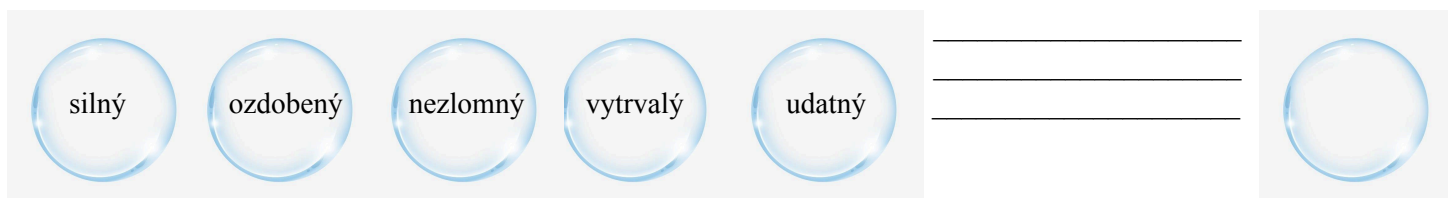
malý drobný maličký nevelký milý

hezký krásný ošklivý spanilý nádherný

silný ozdobený nezlomný vytrvalý udatný

vnitřní soukromý skrytý osobní kulatý

hořící zapálený dřevěný zářící plápolající

3. ÚKOL

Prásk! Všechna přídavná jména, která si chytil/chytila do bublin, praskla a zmizela z básničky. Prasklé bubliny za sebou zanechaly prázdná místa. Vymysli a doplň přídavná jména podobná těm, která v básni původně byla.

Jsem u tebe, _____ vílo,
vím, co se ti v _____ noci snilo,
pohladím tvou _____ tvář,
ochrání tě _____ zář.
Své _____ světlo a své _____ srdíčko,
chraň si a opatruj,
_____ holčičko.
Jak _____ pochodeň bude putovat,
_____ lásku bude předávat
a na světě se budou všichni radovat.

Zdroj: Rusnáková O. *Zachumlej se, pohádka začíná*. Praha: Pointa, 2023.

Námět na využití při třídnické hodině

Téma: Každý člověk má strach. Jak z toho ven?

Název aktivity: Bublínčin vzkaz

Cíl: Každý žák si uvědomí, že každý člověk má z něčeho strach. Taky si uvědomí, že existuje mnoho strategií, jak s ním pracovat. Vzájemně si spolužáci nasdílí, jak na to. Zároveň si připomenou čím je každý výjimečný.

Pomůcky: papír ve tvaru bublinky, izolepa, tužky

Postup:

Připomeneme si holčičku z příběhu. Každý večer v sobě samotné živila strach. Mnoho z nás to tak má taky. (Můžeme vzájemně a bezpečně sdílet). Otázka je, jak z toho "rituálu" ven. Holčičku zachránila Bublinka, která ji utěšila a možná jí i připomněla, kde leží její silné stránky. Komu bychom takovou Bublunku chtěli poslat? (Možná diskuze.)

Možná bychom si ji ve třídě mohli poslat rovnou teď navzájem. Přilepíme si bublinky (kulatý papírek s modrým okrajem) na záda. Vzájemně budeme chodit po třídě a napíšeme si vzkazy (Vhodné jsou fixy - nemusíme mít tvrdou podložku). Smí se psát pochvala, ocenění, (pozitivní přídavná jména!) pozitivní zpětná vazba. Můžeme určit počet - každý ať napíše pět ocenění, pokud chce víc může, ale raději méně a konkrétně.

Společně si pak můžeme sednout do kruhu na koberci a sundat si bublinky najednou. Kdo potom chce může sdílet své vzkazy se třídou. Děti pak můžeme upozornit, že si bublinku mohou nalepit na svoje okno v pokojíčku (nebo eventuálně mít ve třídě na okně) a vždy si večer připomenout, co hezkého jim tam napsali spolužáci za ocenění.

Další komentáře/obměna/tip/doporučení:

Na začátku je důležité žáky upozornit, že cílem je druhého potěšit, povzbudit a zdůraznit jeho dobré vlastnosti. Tento cíl je potřeba dětem několikrát připomenout, abychom předešli možným komplikacím.

Například, nemáme pod kontrolou, co žáci do bublinek píšou. Je možné, že napíšou něco negativního, nebo ošklivého. Nemáme pod kontrolou ani to, kolik vzkazů dostane konkrétní žák. Může se stát, že někdo dostane víc, někdo méně. Musíme tedy zvážit, jaký je kolektiv v naší třídě. Myslím, že děti nebudou nutně počítat kolik mají ocenění a porovnávat je mezi sebou.

Reflexe/sebereflexe:

Děti si uvědomí své dobré stránky - tak jak je vidí jejich spolužáci. Tato bublinka jim může sloužit jako pomůcka, aby si večer před usnutím nic nevyčítali.

Aktivita související s bublinkami

Napadá mě, hrát hru "Balónky". Změnit balonky na bublinky - Děti (bublinky) běhají po místnosti, chytá jeden chytač, práskač. Když chytí bublinku, tak ji praskne (dítě si sedne do dřepu). Ostatní bublinky prasknou bublinku (dítě ve dřepu) můžou zachránit tím, že ji nafouknou. Když někdo nafukuje, práskač ho nemůže chytit. Práskače je dobré označit, třeba dresem. Role vystřídat.